

Theoretisch kader:

Als bemiddelaar gaan we op weg met onze klant. Onze klant is meer dan 'een chronische pijnpatiënt of iemand met aanhoudende klachten'. Onze klant is een mens als geheel. Onze benadering gaat verder dan het toepassen van een aantal technieken, maar we gaan een professionele relatie aan om een doelstelling te realiseren. We willen onze klant dan ook benaderen op een manier waarop we aandacht hebben voor medische factoren, maar ook oog hebben voor sociale en psychologische factoren. Klanten met aanhoudende fysieke klachten en/of chronische pijn ervaren een forse psychische en sociale belasting die hun draagkracht te boven kan gaan. In deze fiche willen we ingaan op de gevolgen van chronisch ziek zijn en de verwerkingsprocessen die na ziekte en trauma optreden, vanzelfsprekend toegespitst op de situaties waarmee we tijdens de begeleiding te maken kunnen krijgen.

Het verwerkingsproces

Het verwerken van een ingrijpende gebeurtenis is een normaal psychologisch proces. Met verwerking bedoelen we het verwerkingsproces van een verlies, dat overeenkomsten vertoont met een rouwproces. Het gaat om die reacties die optreden na het verlies van iemand of iets waarmee een belangrijke relatie bestond. Dit kan gaan over verlies van bepaalde lichamelijke functies of van gezondheid in het algemeen. Als variant op verlies reacties kunnen bij het verlies van lichamelijke functies volgende symptomen optreden:

Emotionele uitingen zoals wanhoop, neerslachtigheid, boosheid en eenzaamheid

Cognitieve uitingsvormen zoals sterk bezig zijn met de periode voor het ziek zijn, verlaagd gevoel van eigenwaarde, een gevoel van onwerkelijkheid en aandachtsproblemen

Gedragsmatige reacties zoals verhoogde agitatie, vermoeidheid en de neiging om zich terug te trekken

Lichamelijke uitingsvormen zoals verlies van eetlust, slaapproblemen, verlies van vitaliteit en andere lichamelijke klachten.

Het doel van het verwerkingsproces is, zoals gesteld, het krijgen van controle over de nieuwe situatie en het hervinden van een evenwicht. Controle over de situatie maakt het mogelijk de gevolgen van een ingrijpende ervaring een plaats te geven tussen andere ervaringen. Pas dan kan men spreken over verwerking.

Medefinanciering door:

Net als bij een rouwproces kan verwerking worden beschreven aan de hand van fasemodellen die niet in een vaste volgorde voorkomen. Vaak zijn er reacties als:

- Ongeloof, verdoving en ontkenning in het begin
- Een verlangen naar de vroegere situatie in de volgende fase en een protest tegen de gebeurtenis: men realiseert zich nu meer wat er met hem is gebeurd
- Gevoelens van wanhoop en somberheid behoren bij een volgende fase, evenals de neiging om zich terug te trekken.
- In de laatste fase ontstaat er geleidelijk in maatschappelijk en intrapsychisch opzicht een evenwicht.

Leven met een chronische ziekte of fysieke stoornissen stelt forse eisen aan het aanpassingsvermogen van de klant en diens netwerk. Klanten zullen verschillende strategieën inzetten in het omgaan met hun aandoening.

De begeleiding naar werk en verwerking

De bemiddelaar en verwerking

Verwerkingsreacties zijn niet langer alleen het aandachtsgebied van behandelaars met een psychologische achtergrond. Het signaleren van reacties die op verwerking duiden, kan door iedere bemiddelaar gebeuren. Dit houdt niet in dat iedere bemiddelaar zich langdurig kan bezighouden met verwerkingsreacties, maar deze kan wel indien nodig een doorverwijzing doen, en kan steunend optreden.

De bemiddelaar als vertrouwenspersoon

De bemiddelaar kan vanuit de positie waarin hij werkt, de klant technieken van zelfmanagement aanleren. Hij kan de klant leren om leefregeladvies goed op te volgen, hij kan actief werken aan het vergroten van inzicht, kan werken aan conditieopbouw.

Interactie tussen bemiddelaar en klant

In een relatie met je klant breng je persoonlijke eigenschappen mee in de relatie. Hij kan nuchter en pragmatisch of begripvol en empathisch zijn. Hij start de behandelrelatie op basis van ongelijkheid, waardoor de professionele afstand vanzelfsprekend is. Hoe langer de relatie duurt, hoe geringer de afstand op vakinhoudelijk en persoonlijk gebied. Beiden hebben elkaar als mens leren kennen met het gevaar van grensoverschrijding in het sociale contact. Een langer bestaande relatie kan ook voordelen hebben. Positieve feedback van de therapeut kan de patiënt helpen in het opwaarderen van zijn gevoel van eigenwaarde. Iedere ervaring die hem leert dat de ander hem ziet als mens en niet als een stoornis werkt positief.

Verwerking en ziektebeelden

Functioneren met een chronische ziekte, appelleert sterk aan het aanpassingsvermogen van het individu, niet in het minst door het grillig verloop van de ziekte. Zo'n aanpassingsproces vraagt een adequaat plan van aanpak. Wanneer dit uitblijft, kan dat spanningen oproepen met een bedreiging voor het welbevinden van de klant. Er bestaat evenwel geen pasklaar recept om in te zetten als bemiddelaar. Door met elkaar te werken aan verlies, wordt er inzicht verkregen in hoe nieuwe doelen te realiseren zijn, en hoe kwaliteit in het leven kan gebracht worden. Wanneer de klant op die manier wat meer zelfvertrouwen krijgt, en weer weet wat de sterke kanten zijn, kunnen opnieuw stappen voorwaarts worden gezet. Verlies en leven met verlies kan op die manier een plaats krijgen.

Bron

Gezondheidspsychologie voor de fysiotherapeut, P. Van Burken, J. Swank., Bohn Stafleu van Loghum (2000)